

BİR GRUP ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİNDE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE TİNSELLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS AND TINNESS IN A GROUP OF UNIVERSITY STUDENTS

Ayşe ÇEVİRME¹, Özge ERTÜRK¹, Gönül GÖKÇAY²

¹ Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı

² Kafkas Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü

Ayşe Çevirme <https://orcid.org/0000-0001-7116-2523>

Özge Ertürk <https://orcid.org/0000-0001-9238-490X>

Gönül Akçay <https://orcid.org/0000-0003-0140-8668>

Özet

Amaç: Bu çalışma bir grup üniversite öğrencisinde sosyo-demografik özellikler ve tinsellik arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı olup, bir üniversitede farklı fakültelerde lisans eğitimi alan ve son sınıfta okuyan 721 öğrenci ile, Pender'in Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II'nin "Tinsellik" alt boyutu ve araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalamaları 22,71±2,68 olup, %64,6'i kız öğrencidir. Çalışma öncesinde sağlık ile ilgili herhangi bir ders alan öğrenci oranı %62,47'dir. Öğrencilerin %73,13'ü Fen Ve Matematik Bilimleri, %62,47'si ise 1. Öğretim öğrencisidir. Sağlık ile ilgili ders alan katılımcı oranı %62,47, seminer alan ise %55,54'tür. Katılımcıların "Tinsellik" puan ortalaması, 27.27±4,74'tür. Çalışma öncesinde sağlık ile ilgili herhangi bir ders veya seminer alma durumu, madde bağımlılığı öyküsü ve ailedeki bireylerin çalışma durumu ile tinsellik arasında anlamlı bir ilişki vardır (p<0,05).

Sonuç: Çalışmaya katılan öğrencilerin tinsellik puanlarının yüksek olduğu ve cinsiyete göre tinsellik puanları incelendiğinde kız öğrencilerin, sağlık ile ilgili ders alanların ve madde bağımlılığı olmayan katılımcıların tinsellik puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Maneviyat, öğrenciler, demografik faktörler.

Abstract

Objective: This study was conducted to determine the relationship between sociodemographic characteristics and spirituality in a group of university students.

Methods: The research is descriptive, and it was carried out with 721 students studying at different faculties of a university and studying in their last year, the "Spirituality" sub-dimension of Pender's healthy lifestyle behaviors scale and a questionnaire form developed by the researchers.

Results: The mean age of the students participating in the study was 22.71±2.68, and 64.6% were female students. The mean "Spirituality" score of the participants was 27.27±4.74. Before the study, there was a significant correlation between the state of taking any health-related lecture or seminar, the history of substance addiction, and the employment status of the family members and spirituality (p<0.05).

Conclusion: It was found that the spirituality scores of the students who participated in the study were high. When the spirituality scores according to gender were examined, it was determined that the spirituality scores of the female students, those who took health-related courses and those who did not have substance addiction were higher.

Keywords: Spirituality, studens, demographic factors.

Bu makale "1.Uluslararası 4.Geleneksel Sağlık Çalışanları Meslek Günleri Sempozyumu" nda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence:

Ayşe Çevirme

Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı
54100/Sakarya/Türkiye

Telefon/Phone: +90 264 295 6608 **E-mail:** acevirme@sakarya.edu.tr

GİRİŞ

Tinsellik, bizimle birlikte bütün varlıklarla bağlantılı büyük bir gücü; umut ve iyimserliği, yaşamın anlamı ve amacını; sevgi ve sevecenliği, ahlak ve etik değerleri içerir. (1). Bireyin kişisel bağlılığı, kişilerarası bağlılığı ve transandantal amaçlara ilişkin bağlılığı olarak da tanımlanmakta olup bireyin, yaşamın anlamını ve amacını yakaladığı yer onun tinsel alanıdır (2-3). Tinsellik (maneviyat) iç kaynakların gelişimi üzerine odaklanır. Gelişme, yaşamdaki amaçlar için çalışma, iyilik durumuna yönelik bireyin gücünü en üst düzeye çıkarmasıdır. Tinsellik, spirutualizm, inanç, moral, din kavramlarıyla ilişkili olan ancak farklılıklarıyla asıklıkla manevi değerler kapsamında ele alınan bir fenomendir. Kendini gerçekleştirme olarak da tanımlanabilmektedir. Manevi değerler ve tinsel durumumuz, bireysel, toplumsal ve kültürel unsurlara anlam veren en önemli kriterlerdir ve (1) toplumun üyelerinin tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedirler (3, 4). Tinsellik dinle örtüşse de literatürde tek bir tanımı olmayan çok boyutlu bir kavramdır. Son zamanlarda maneviyatı kavramsallaştırma girişimi, her biri tek başına durabilecek dört bileşen üzerinde durmaktadır (4,5). Bunlar: maddi dünyanın ötesine geçen bir alana *inanç*; tefekkür, dua, okuma veya yansıma yoluyla

ifade edilen *pratik* (ritueller, uygulamalar); entelektüel ve/veya duygusal olarak hareket ettirilme yani *bilinçlilik* (farkındalık) ve genellikle yaygın olmayan *tecrübe* veya kişisel deneyimler ve yaşamdaki anlamı içeren varoluşçuluk ile tarif edilmektedir (3-5). Tinsel durumumuz veya manevi dünyamız bazı şeyleri hem etkiler hem de onlardan etkilenir. Psikologlar, fiziksel ve zihinsel sağlıkla daha kavramsal olarak ilişkili olan din ve maneviyat, örneğin Tanrı'ya yakınlık, dini yönelim ve motivasyon, dindarlığın ve maneviyatın sağlığa ve refah bağlantısına odaklanmışlardır (6).

Sağlık davranışları ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile çalışma koşulları, sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkileri değerlendiren 11 çalışma da ayrı kullanılan ve ilişkilendirilen ölçeğin alt guruplarına bakıldığında tinsellik ve etkili demografik faktörlere yer verilmediği, daha çok stres, egzersiz, beslenme alt guruplarına ve ilişkili faktörlere vurgu yapılmıştır (7).

Tinsellik ile ilgili araştırmaların daha çok yetişkinlere odaklandığı (4,8) görülmektedir. Maneviyatın fiziksel ve zihinsel sağlık ile pozitif bağlantısı üzerine araştırmaların arttığı (9,10), dini inançlar ile iyilik halinin ilişkili olduğuna (11) dair kanıtlara rastlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin akademik stres (12), artan performans beklentileri (13) ve

mükemmeliyetçi tutumları içeren bir dizi psiko-sosyal faktör öğrenim hayatlarında belirginleşmekte ve iç dünyalarını, iyilik hallerini, problemlerle başa çıkma stratejilerini etkileyebilmektedir. Araştırmalar, düşük öz-yeterlilik seviyesine sahip öğrencilerin, problem çözme stratejilerini kötü kullanan ve başa çıkma tarzı yetersiz daha fazla depresyona girebileceğini göstermektedir (14, 15). Araştırmalar sağlığın teşviki ve geliştirilmesi uygulayıcılarının, üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlığı ile ilgili kişilik özelliklerini ve değerlerini güçlendiren stratejiler benimsemeleri gerektiğini önermektedir (16). Bunun için literatüre ve konu ile ilgili çalışmalara katkı sağlayacak araştırmaların devamı gerekmektedir. Bu çalışma bir grup üniversite öğrencisinde sosyo-demografik özellikler ve tinsellik arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Tanımlayıcı türde bir çalışmadır.

Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini, 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim dönemleri arasında Marmara Bölgesinde bulunan bir üniversitenin sağlığın korunması ve geliştirilmesi dersini alan 1008 öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini,

araştırmanın yapıldığı dönemde ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 721 öğrenci oluşturmuştur. (Katılım oranı: %71.5).

Veri Toplama Araçları

Veriler, Öğrenci Tanıtım Formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği (SYBDÖ) Tinsellik alt boyutu kullanılarak toplanmıştır.

Öğrenci Tanıtım Formu, bu form araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup, öğrencilerin yaş, cinsiyet, eğitim aldığı bilim, daha önceden sağlıkla ilgili ders ve seminer alma, doğduğu ve yaşadığı bölge, anne baba eğitim durumu, ailede çalışan birey olup olmaması, kronik hastalığa sahip olup olmama durumu, madde kullanımı, manevi değerlerine ilişkin soruları kapsamaktadır.

Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği (SYBD), 1987 yılında Walker, Sechrist ve Pender (17) tarafından Sağlığı Geliştirme Modeli'ni test etmek amacıyla 48 madde olarak geliştirilmiştir. Bireyin sağlıklı yaşam biçimi ile ilişkili olarak sağlığı geliştiren davranışlarını ölçer. Ölçek Walker, Sechrist ve Pender tarafından 1995 yılında 4 madde daha eklenerek 52 maddeye çıkarılmıştır. SYBDÖ'nin Türkiye'de geçerliliği ve güvenilirliği Esin (18) tarafından 1999 yılında yapılmıştır (19). Ölçek, 4 dereceli olup ölçeğin bütün maddeleri olumludur. Her bir madde için sırasıyla 1 (hiçbir zaman), 2 (bazen), 3 (sık

sık) ve 4 (düzenli olarak) puan verilir. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeğinin tüm maddeleri olumlu ifadeler şeklinde olup ters yönde madde bulunmamaktadır (20). 6 alt grubu vardır ve her bir grup bağımsız olarak kullanılabilir (21). Ölçeğin alt grupları; sağlık sorumluluğu, egzersiz, beslenme, kişilerarası destek, stres yönetimidir ve tinsellik (maneviyat/kendini gerçekleştirme)' tir (22). Tinsellik (maneviyat) alt grubu; bireyin yaşam amaçlarını, bireysel olarak kendini geliştirme yeteneğini ve kendini ne derecede tanıdığını ve memnun edebildiğini belirler. Tinsellik alt ölçeği madde numaraları: 6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48, 52'dir (20). Ölçekten alınan puanların yükselmesi bireyin belirtilen sağlık davranışlarını yüksek düzeyde uyguladığını gösterir. Tinsellik alt ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 9 en yüksek puan ise 36'dır.

Verilerin Toplanması

2017-2019 tarihleri arasında bir üniversitede öğrenim gören 721 öğrenciye anketler verilerek doldurmaları istenmiştir. Her bir anket 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak veri kontrolü yapılmış ve hatalı girilen veriler anket formuna göre düzeltilmiştir. Araştırma verilerinin istatistiksel analizi SPSS 16.0 paket programında yapılmıştır. Tanımlayıcı

istatistikler; sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile değerlendirilmiştir. Verilerin normallik dağılım analizleri (skewness ve kurtosis katsayılarına göre) ile varyans analizi (varyansların homojen olduğu durumlarda LSD), gruplarda testi kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık 0,05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın güçlükleri ve sınırlılıkları

Araştırmanın tek merkezde yürütülmesi, sadece çalışmanın yapıldığı kurumdaki öğrencilerle yapılması ve veri toplama formlarında yer alan sorularla sınırlı olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmuştur. .

Etik ilkeler

Çalışmaya katılım gönüllülük esasına göre olup, görüşme formu yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Ayrıca çalışmanın yapıldığı kurumdan yazılı çalışma izni alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $22.71 \pm 2,68$ olup ([tablo 1](#)), %64,54'ü kız, %35,46'sı erkektir. Öğrencilerin %73,13'ü fen ve matematik bilimleri, %62,47'si ise 1. Öğretim öğrencisidir. Sağlık ile ilgili ders alan katılımcı oranı %62,47, seminer alan ise %55,54'tür. Öğrencilerin %57,06'sı ilçede doğmuş, %86,57'si ise yaşamlarını kentte sürdürmektedir. Katılımcıların %65,24'ü

Marmara Bölgesinden gelmiştir. %68,01'inin annesinin eğitim durumu ilköğretim ve lise iken aynı oran %70,64 ile baba eğitim durumu için geçerlidir. %53,60'ının sadece babası çalışırken, %86,98'inin herhangi bir kronik hastalığı, %94,32'sinin ise bilinmeyen korkuları veya tabuları bulunmamaktadır. Katılımcıların %20,78'i sadece sigara tüketmekte olup, %67,04'ü emniyet kemeri kullanmaktadır. Katılımcıların SYBDÖ alt guruplarından olan tinsellik puan ortalamaları [Tablo 1](#)'de yer almaktadır. Katılımcıların 'Tinsellik' puan ortalaması, $27,28 \pm 4,74$ ' dür. Öğrencilerin tinsellik ölçeği puanlarının medyan değeri 27 olup minimum puan 9, maksimum puan 36'dır. Öğrencilerin yaş ortalaması $22,71 \pm 2,68$ 'tir. Yaşlarının medyan değeri 22 olup en düşük yaş 20 ve en yüksek yaş 70'dir. Öğrencilerin sosyo-demografik duruma göre tinsellik düzeyinin değişip değişmediğine dair bulgulardan ilişkili bulunanlar [Tablo 2](#)'de yer almaktadır.

Daha önce sağlık ile ilgili ders alanların tinsellik ortalamaları almayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=2,229$, $p=,026$). Katılımcıların sağlık ile ilgili seminer almış olmaları ile tinsellik ortalamaları almayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=2,575$, $p=,010$).

Tinsellik ile cinsiyet, nerede yaşadıkları, kronik hastalığı olup olmadığı ve öğrenim

grubu arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Madde bağımlılığı olmayan katılımcıların tinsellik ortalamaları alkol ve sigara kullananlar ile alkol ve diğer madde kullananlardan anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($F=3,375$, $p=,018$).

Ailede çalışan birey sayısı ile katılımcıların tinsellik ortalamaları her iki ebeveynin çalıştığı grubun puan ortalamaları, sadece anne, sadece baba ve diğer grubundan daha yüksek bulunmuştur ($F=4,114$, $p=,007$).

Tinsellik ile doğum yeri, hangi bölgeden geldiği, annenin ve babasının eğitim durumu, bilinmeyen korkularının veya tabularının olması ve emniyet kemeri kullanma durumu arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile tinsellik arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre öğrencilerin Tinsellik puanları yüksek olup, tinsellikle, sağlık ile ilgili seminer almış olma, sağlık eğitimi dersi alma, madde bağımlılığı (sigara, alkol) ailede çalışan birey olması arasında anlamlı ilişki bulunmakta, bunun dışında cinsiyet, nerede yaşadıkları, kronik hastalığı olup olmadığı ve öğrenim grubu doğum yeri, hangi bölgeden geldiği, annenin ve babasının eğitim durumu,

bilinmeyen korkularının veya tabularının olması ve emniyet kemeri kullanma durumu, arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Bir çalışmada tinselliğin cinsiyete göre anlamlı değişiklik göstermediği (23), iki farklı ülkede cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını incelediğinde bir diğer çalışmada ise kadın hemşirelerin erkek hemşirelere göre manevi gelişim veya tinsellik puan ortalamalarının daha yüksek olduğu (24) vurgulanmıştır. Bir diğer çalışmada öğrencilerin cinsiyetine ilişkin manevi iyi oluş puan ortalamalarında önemli bir fark olduğu ve kız öğrencilerin puan ortalamalarının öğrencilere göre daha yüksek seyrettiği belirtilmiştir (25). Musa (2015)' göre ise kız ve erkek öğrencilerinde cinsiyete dayalı belirgin bir farklılık yoktur (26). Bulgulara göre tinsellik konusunda cinsiyete göre tutarlı bir farklılaşmanın belirginleşmediği söylenebilir.

Ayrıca kronik hastalık ve ruhsal hastalık hikayesi olanlarda, köyde yaşayanlarda maneviyat puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ancak değişkenlerle maneviyat arasında anlamlı ilişki olmadığı vurgulanmıştır. Çalışma sonuçlarımızda da cinsiyet, yaşanılan bölge, kronik hastalık varlığı ve tinsellik arasında ilişki olmaması açısından bulgularımız paraleldir. Büssüng (2010) ise, yaşın, cinsiyetin, eğitimin manevi destek arayışı davranışlarında en

güçlü etkiye sahip faktör olduğunu belirtmektedir (27). Literatürlerdeki bulgu farklılıkları demografik farklılıkların tinsellik ile ilişkisine dair daha fazla çalışmaya ihtiyaç olabileceğini göstermektedir.

Türkiye'de Tıp Fakültesi öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçiminin araştırıldığı (28) bir çalışmada tinsellik ortalama puanının sağlık sorumluluğu, egzersiz gibi diğer alt guruplardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu saptanmıştır. Ürdün'deki üniversite öğrencilerinin manevi refahı, algılanan sosyal destek ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi belirleyen bir çalışmada öğrencilerin orta düzeyde manevi refah seviyesine sahip oldukları saptanmıştır (25). Musa (2015) üniversite öğrencilerinin manevi iyi oluşu çeşitli araştırmalarda incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin hem erkekler hem de kadınlar arasında görece yüksek manevi iyi oluş durumu bildirdiklerini göstermiştir (26). Bulgularımız öğrencilerin ortalamasının üzerinde manevi veya ruhsal iyilik boyutuna sahip olması açısından benzerdir. Katılımcıların sağlık ile ilgili eğitim ve seminer almış olmaları ile tinsellik ortalamaları almayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Maneviyatın geliştirilmesine yönelik eğitim programı temelli yapılan bir çalışma sonucunda kullanılan programın öğrenciler arasında maneviyat artırma etkililiğinin

%20 oranında olduğu belirtilmiştir (29). Bir başka çalışmada ise katılımcıların yaklaşık yarısının, üniversitelerinin kişisel maneviyat düzeylerini teşvik etmelerinin "gerekli" veya "çok önemli" olduğunu, yaklaşık üçte ikisi, üniversitelerinin kendilerini anlamalarını geliştirmelerini, onları sorumluluk sahibi bir vatandaşlığa hazırlamalarını, kişisel değerlerini geliştirmelerini ve duygusal gelişimlerini sağlamalarını "gerekli" veya "çok önemli" olarak gördüklerini bildirmektedirler. Açıkça, öğrencilerin üniversite deneyiminin "içsel" büyümelerine ve gelişmelerine yardımcı olacağına dair yüksek beklentileri vardır (30).

Bireyin psikolojik iyi oluş düzeyinin düşük olması, hayatındaki eksikliği olumsuz sayılabilecek durumlarla doldurması ihtimalini gündeme getirmektedir. Herhangi bir madde veya objeye bağımlılık değişkeni bu açıdan önemli görülmektedir. Leigh et all. (2005)'ün üniversite öğrencilerinde yapmış oldukları araştırmalarında, maneviyat ile madde kullanımı arasında negatif bir ilişki olduğu, bunun maneviyatı yüksek olanların daha az zararlı davranışta bulunması anlamına geleceğini belirtmişlerdir (31). Önceki çalışmalar, daha yüksek maneviyat seviyelerinin daha düşük seviyelerde depresif semptomlar ve daha az risk alma davranışları ile ilişkili olduğunu (32,33), Khaghanyrad (2014)'ün

çalışmasında ise sigara kullanan hemşirelerde kullanmayanlara göre tinsellik ve manevi gelişim puanlarının daha yüksek olduğu ve iki değişken arasında anlamlılık olduğu ifade edilmiştir (24). İncelenen çalışmalarda örneğin manevi/dini tutum ve faaliyetlerin bireyleri, depresyon ve kaygı (34) madde bağımlılığı (35, 36), yeme bozuklukları (37, 38) ve birlikte gelişen ruh sağlığı bozukluklarından koruyabildiği görülmüştür. Çalışma bulgularımız bu açıdan paralellik göstermektedir. Farklı ırksal ve kültürel grupları araştıran bir dizi çalışma incelendiğinde, maneviyatın ergen ve genç refahı üzerindeki koruyucu rolünü kabul edilmiştir. Maneviyatın bireyin sağlığı üzerinde doğrudan olumlu bir etkiye sahip olduğu, riskli davranışları azalttığı görülmekle birlikte bunun orta düzeyde olma eğiliminde olup ilişkili birçok faktöründe incelenmesine gereksinim vardır.

Bulgular incelendiğinde ailede daha fazla çalışan birey olması ile tinsel düzeyin olumlu yönde geliştiği söylenebilir. Bu çalışma, ebeveyn çalışma durumunun maneviyat için neden farklı olduğuna dair soruları gündeme getiriyor. Ailede çalışan birey varlığı ve artan sayıda çalışan ekonomik güç açısından kolaylık sağlaması bireyin kendini güvende hissetmesi ve kaygı duymamasına yol açması nedeniyle etkili olabildiğini düşündürmektedir. Çalışmalar

maneviyat ve öznel iyi oluşun sosyoekonomik statüden etkilendiğini göstermektedir (1, 39). Ergenlerin öznel iyi oluş düzeyleri algılanan akademik başarı ve algılanan ekonomik duruma bağlı olarak anlamlı bir farklılık oluşturmuştur (1). Cenkseven ve Akbaş (2007) sosyo-ekonomik statü, ebeveynlerden algılanan hoşnutluğun öznel iyi oluşu yordadığını belirtmişlerdir (39). Daha yüksek tinsel durumun ebeveyn çalışma durumuna göre neden değiştiğini gözlemleyen ve inceleyen daha fazla araştırma yapılmasına gereksinim vardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya katılan öğrencilerin tinsellik puanlarının yüksek olduğu ve cinsiyete göre tinsellik puanları incelendiğinde ise kız öğrencilerin, sağlık ile ilgili ders alanların ve madde bağımlılığı olmayan katılımcıların tinsellik puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ailede çalışan birey sayısı arttıkça tinsellik puanlarının arttığı bulunmuştur. Doğum yeri, hangi bölgeden geldiği, annenin ve babasının eğitim durumu, bilinmeyen korkularının veya tabularının olması ve emniyet kemeri kullanma durumu tinsellik puanlarını etkilememektedir.

Manevi gelişimleri riskli bulunan madde bağımlılığı (sigara, alkol, uyuşturucu vb) öğrencilerin doğru rehberlik etmek

önemlidir (40). Ayrıca öğrencilerin yaşam kalitesi, yaşam doyumu gibi değişkenleri belirlemede biyo-psikososyal çevresini kuşatan tinsellik yönünün daha fazla araştırılması önerilebilir.

Danışmanlar, üniversite öğrencileriyle çalışırken, ilişkili faktörlerle ilgili spesifik özellikleri keşfedebilirler madde bağımlılığına yönelik önleyici programlar geliştirebilir ve maneviyat, umut ve bireylerin duygusal yönlerini güçlendirebilirler.

Maneviyatın geliştirilmesi ve iyilik ruh halinin yükseltilmesi eğitim ve benzer amaçlı programların önemini gündeme getirmektedir. Maneviyatın geliştirilmesine yönelik bazı teorik dersler manevi refahı, barışı, toplumsal ve bireysel değer ve inançlara duyarlılık ve uygulamaları tartışmak adına değiştirilebilir veya geliştirilebilir. Bu dersler veya kurslar seçmeli olabilir ve tüm üniversite öğrencileri için mevcut olabilir ve öğrencileri manevi kaynaklarını keşfetmeye, manevi bağlantılarını sürdürmeye ve manevi refah seviyelerini geliştirmeye teşvik edebilir. Dahası, manevi esenlik tıp ve sosyal bilimlerin müfredat programlarında sağlığın temel bir parçası olarak düşünülebilir. Ayrıca üniversiteler, şefkat göstermek ve zayıf insanları önemsemek, manevi refah ve bunun üniversite öğrencileri arasında yaşam doyumu üzerindeki etkisi ile ilgili

konferanslar, seminerler veya atölye çalışmaları düzenlemek gibi toplum hizmetlerine yoğunlaşan müfredat dışı etkinlikler geliştirebilir.

Manevi gelişimleri riskli bulunan madde bağımlılığı öğrencilerine doğru rehberlik etmek önemlidir. Ayrıca öğrencilerin yaşam kalitesi, yaşam doyumu gibi değişkenleri belirlemede biyopsikososyal çevresini kuşatan tinsellik yönünün daha fazla araştırılması önerilebilir. Danışmanlar, üniversite öğrencileriyle çalışırken, ilişkili faktörlerle ilgili spesifik özellikleri keşfedebilirler madde bağımlılığına yönelik önleyici programlar geliştirebilir ve maneviyat, umut ve bireylerin duygusal yönlerini güçlendirebilirler.

KAYNAKLAR

- 1.Öztürk A. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile tinsellik, iyimserlik, kaygı ve olumsuz duygu düzeyleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin, 2013.
- 2.Özensel E. Sosyoloji ve Değer. İn: Dilmaç B, Bircan H. Editor, Değerler ve değerler psikolojisi. Ankara: Pegem Akademi. 2015;63.
- 3.Behera SS. Internet addiction &social values. International Journal Of Advance

Research, Ideas And Innovations İn Technology. 2017;855-857.

4.Anand V, Jones J, Gill PS. The relationship between spirituality, health and life satisfaction of undergraduate students in the UK: An online questionnaire study. Journal Of Religion And Health. 2015;54(1):160-172

5.King MB. Conceptualising spirituality for medical research and health service provision. BMC Health Services Research. 2009;116:1472-6963.

6.Hill P, Pargament KI. advances in the conceptualization and measurement of religion and spirituality: Implications for physical and mental health research. Psychology Of Religion And Spirituality. 2008;58(1):64-74. doi: [10.1037/1941-1022.S.1.3](https://doi.org/10.1037/1941-1022.S.1.3).

7.Esin MN, Aktaş E. Çalışanların sağlık davranışları ve etkileyen faktörler: Sistematik inceleme. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2012;20(2):166-176.

8.Cavendish R, Luise BK, Bauer M, Gallo MA, Horne K, Medefindt J. Recognizing opportunities for spiritual enhancement in young adults. Nursing Diagnosis. 2001;12:77-92.

9.Lawler-Row KA, Elliott J. The role of religious activity and spirituality in the health and well-being of older adults. Journal Of Health Psychology. 2009;14:43-52.

- 10.Fleming S, Evans DS. The concept of spirituality: Its role within health promotion practice in the republic of ireland. *Spirituality And Health International*. 2008;9(2):79-89.
- 11.Koenig, HG, Mccullough ME, Larson DB. *Handbook of religion and health*. Oxford: Oxford University Press; 2001.
- 12.Hysenbegasi A, Hass SL, Rowland CR. The impact of depression on the academic productivity of university students. *Journal Of Mental Health Policy And Economics*. 2005;8(3):145.
- 13.Eremsoy CE, Çelimli Ş, Gençöz T. Students under academic stress in a turkish university: variables associated with symptoms of depression and anxiety. *Current Psychology*. 2005;24(2):123-133.
- 14.Julal FS. Use of student support services among university students: Associations with problem-focused coping, experience of personal difficulty and psychological distress. *British Journal Of Guidance & Counselling*. 2013;41(4):414-425.
- 15.Sun J, Buys N, Stewart D, Shum D. Mediating effects of coping, personal belief, and social support on the relationship among stress, depression, and smoking behaviour in university students. *Health Education*. 2011;111(2):133-146.
- 16.Aghili M, Venkatesh Kumar G. Relationship between religious attitude and happiness among professional employees. *J Indian Academy Appl Psychol*. 2008;34:66-69.
- 17.Walker SN, Sechrist KR, Pende NJ. The health-promoting lifestyle profile: development and psychometric characteristics. *Nurs. Res*. 1987;36:76-81.
- 18.Esin MN. Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Hemşirelik Bülteni*. 1999;2(45):87-96.
- 19.Yalçınkaya M, Özer FG, Karamanoğlu AY. Sağlık çalışanlarında sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının değerlendirilmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2007;6(6):409-420.
- 20.Özcan S, Bozhüyük A. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Öğrencilerinin sağlıklı yaşam davranışları. *Çukurova Medical Journal*. 2016;41(4):664-674.
- 21.Alkan S, Ersoy N, Eskici G, Ersoy G. Assessment of eating attitudes and healthy lifestyle behaviors of females students studying nutrition and dietetics. *Indian Journal Of Nutrition And Dietetics*. 2017;54(1):1-13.
- 22.Bahar Z, Beşer A, Gördes N, Ersin F, Kıssal A. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2008;12(1):1-13.
- 23.Kurtulan MH, Kararımak Ö. Ölüm kaygısı, tinsellik, dindarlık eğilimi ve varoluş kaygısı arasındaki ilişkilerin

incelenmesi. *Spiritual Psychology And Counseling*. 2016;1-2.

24.Khaghanyrad E. İki farklı ülkede cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2014, 50.

25.Alorani OI, Alradaydeh MTF. Spiritual well-being, perceived social support, and life satisfaction among university students. *International Journal Of Adolescence And Youth*. 2018; 23(3):291-298.

26.Musa A. Spiritual beliefs and practices, religiosity, and spiritual well-being among jordanian arab muslim university students in Jordan. *Journal Of Spirituality İn Mental Health*. 2015;17:34-49.

27.Büssing A. Spirituality As A Resource To Rely On İn Chronic İllness: The spreuk questionnaire. *Religions*. 2010;1(1):9-17.

28.Şimşek H, Öztoprak D, İkizoğlu E, Safalı F, Yazuz Ö, Onur Ö, Tekel Ş,Çiftçi Ş. Tıp Fakültesi öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve ilişkili etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2012;26(3):151-157.

29.Ushatikova II, Nesova NM, Demidova EE, Kopylova OY, Novikov AV. Christian values in spiritual and moral upbringing of students. *European Journal Of Science And Theology*. 2018;14(5):77.

30.Astin AW, Astin HS. Exploring and nurturing the spiritual life of college

students. *Journal Of College And Character*. 2010;11(3).

31.Leigh J, Bowen S, Marlatt GA. Spirituality, mindfulness and substance abuse. *Addictive Behaviors*. 2005;30(7):1335-1341.

32.Cotton S, Larkin E, Hoopes A, Cromer BA, Rosenthal SL. The impact of adolescent spirituality on depressive symptoms and health risk behaviours. *Journal Of Adolescent Health*. 2005;36:529. E7-529.E14.

33.Holder DW, Durant RH, Harris TL, Daniel JH, Odeidallah D, Goodman E. The association between adolescent spirituality and voluntary sexual activity. *Journal Of Adolescent Health*. 2000;26,:295.

34.Berry DM, York K. Depression and religiosity and/or spirituality in college: a longitudinal survey of students in the USA. *Nursing&Health Sciences*. 2011;13(1):76-83.

35.Burris JL, Sauer SE, Carlson CR. A test of religious commitment and spiritual transcendence as independent predictors of underage alcohol use and alcohol-related problems. *Psychology Of Religion And Spirituality*. 2011;3(3):231.

36.Rasic D, Kisely S, Langille DB. Protective associations of importance of religion and frequency of service attendance with depression risk, suicidal behaviours and substance use in adolescents

- in Nova Scotia, Canada. *Journal Of Affective Disorders*. 2011;132(3):389-395.
- 37.Homan KJ, Boyatzis CJ. The Protective role of attachment to god against eating disorder risk factors: Concurrent and prospective evidence. *Eating Disorders*. 2010;18(3):239-258.
- 38.Jacobs-Pilipski MJ, Winzelberg A, Wilfley DE, Bryson SW, Taylor CB. Spirituality among young women at risk for eating disorders. *Eating Behaviors*. 2005;6(4):293-300.
- 39.Cenkseven F, Akbaş T. Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2007;3(27):43-62.
- 40.Koenig HG. Religion, spirituality, and health: The research and clinical implications. *International Scholarly Research Notices*. 2012.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri Dağılımı

	n	Minimum	Maximum	$\bar{x}\pm SD$	Medyan
Yaş	721	20	70	22,71±2,68	22
Tinsellik Puan Ortalaması	721	9	36	27,28±4,74	27
Cinsiyet					
Kız	466			64,54	
Erkek	256			35,46	
Eğitim					
Sosyal Bilimler	40			5,54	
Sağlık Bilimleri	70			9,70	
Eğitim Bilimleri	84			11,63	
Fen ve Matematik Bilimleri	528			73,13	

Tablo 2. Bazı Sosyo-Demografik Özellikler ve Tinsellik Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

		n	Ortalama	Standart Sapma	Test	p
Sağlık İle İlgili	Evet	450	27,58	4,67	t=2,229	,026
Ders Alma	Hayır	271	26,73	4,82		
Sağlık ile İlgili	Evet	400	30,78	4,38	t=2,575	,010
Seminer Alma	Hayır	321	29,93	4,54		
Madde Bağımlılığı	Sigara Kullanan	150	26,85	4,74	F =3,375	,018¹
	Alkol ve Diğer Madde Kullanan	10	24,30 ^c	6,94 ^c		
	Hem Alkol Hem Sigara Kullanan	12	24,67 ^b	5,30 ^b		
	Kullanmayan	549	27,50 ^a	4,66 ^a		
Ailede çalışan bireyler	Sadece Anne	37	28,08	0,816 ^d	F =4,114	,007¹
	Sadece Baba	386	30,59	0,218 ^b		
	Her ikisi Çalışan	146	30,73	0,380 ^a		
	Diğer	152	30,14	0,356 ^c		

¹ LSD: Least Significant Difference/Çoklu Karşılaştırma Analizi testi uygulanmıştır

a>b,c,d